

Driekwart van de veehouders vindt klauw gezondheid belangrijker dan beenwerk

Eén jaar fokken op gezonde klauwen

Werken aan gezonde klauwen is sinds de introductie van de klauwgezondheidsindex niet meer louter en alleen een kwestie van management. Veehouders kunnen sinds april 2010 ook fokken op gezonde klauwen. Een aandachtspunt blijft het aantal bekapte dochters bij jonge stieren.

tekst Inge van Drie

Ruim een jaar kunnen veehouders er inmiddels mee werken. In april 2010 publiceerde GES voor het eerst fokwaarden klauwgezondheid. Na Zweden was Nederland daarmee het tweede land met een fokwaarde voor klauwgezondheid. Is de index inmiddels ingeburgerd? Of anders geformuleerd: weten melkveeouders de fokwaarde te waarderen? Zeker is in ieder geval dat melkveeouders klauwgezondheid belangrijk vinden, zo stelde Willem Dotinga afgelopen voorjaar vast. De accountmanager

Tabel 1 – Hoogst en laagst scorende stieren per klauwaandoening (minimaal 50 bekapte dochters en 75 procent betrouwbaarheid), vervolg op pagina 13

klauwgezondheidsindex	hoogst	zoolbloeding	hoogst	wittelijndefect	hoogst	zoolzweer	hoogst
Spirando	111	Taco	111	Creylo	110	Spirando	111
Taco	111	Darwin	111	Kian	110	Kian	110
Obelisk	111	Onedin	110	Chassee	110	Creylo	110
Redgold	111	Hunter	110	Onedin	109	Onedin	108
Stilist	110	Kian	108	Talent	109	Ricky	108
Kian	108	Slogan	108	Classic	109	Obelisk	107
Grandprix	108	Major	108	Spirando	108	Geremjo	107
Linfield	108	Linfield	108	Fabian	108	Darwin	107
Geremjo	108	Spirando	108	Bentley	108	Redford	107
Cosmo	108	Geremjo	108	Lightning	108	Glory Box	107
Tugolo	108	Peterslund	108	Paramount	108		laagst
	laagst	Ricky	108	Peterslund	108	Beautiful	85
Newton	88	Taecks	108		laagst	Daylight	86
Flash	88		laagst	Justy	87	Marker	89
Marker	88	Izara-JB	88	Kirby	88	Stallone	90
Amok	89	Dynasty	88	Jerom	88	Flash	92
Donor	89	Bevnick	90	Luxemburg	89	Piramide	92
Comestar Lee	90	Beautiful	90	Timer	90	Allen	92
Stefan	92	Daylight	91	Donjuan	91	Income	93
Cadon	92	Spencer	91	Daylight	92	Burberrys	93
Arrow	92	Trademark	91	Archibald	92	Donjuan	93
Topspeed Kid	92	Piramide	92	Daan	92		

Ongeveer 240.000 bekappingen dragen bij aan de index klauwgezondheid

stinkpoot	hoogst	tyloom	hoogst	mortellaro	hoogst
Izara-JB	110	Mascol	111	Mascol	111
Mascol	109	Obelisk	109	Kirby	110
Redgold	109	Tugolo	109	Izara-JB	110
Tugolo	109	Kibo	109	Winston	109
Stilist	109	Spirando	108	Obelisk	109
Ronald	109	Creylo	108	Proud	108
Proud	108	Armstrong	108	Redgold	108
Zesty	108	Koerier 114	108	Tugolo	108
	laagst	Rising Star	108	Cassa	108
Amok	85		laagst		laagst
Donor	88	Timer	84	Stefan	88
Newton	88	Sinatra	88	Stadel	88
Stefan	89	Luxemburg	88	Comestar Lee	89
Glory Box	90	Cashflow	88	Roy	90
Toystory	90	Peterslund	88	Talent	90
Arrow	91	Match 2	88	Chassee	90
Marker	91	Evert	89	Lightning	90
Cassius	91	Meadow	89	Tribute	91
Letreil	91	Royal	89	Meadow	91
Topkid	91	Labelle	89		

van CRV bezocht begin 2011 zes voorjaarsbijeenkomsten waarop CRV met leden in gesprek ging over het gewenste fokdoel. 'Het viel me op dat een groot deel van de veehouders meer nadruk legde op klauwgezondheid dan op beenwerk. Dat heeft me verbaasd.' De tendens die Dotinga schetst, blijkt ook uit de landelijke cijfers: driekwart van de bezoekers bleek het eens met de stelling dat klauwgezondheid belangrijker is dan benen.

Dotinga trekt er twee conclusies uit. 'De eerste is dat klauwen op veel bedrijven een aandachtspunt vormen, de tweede dat lang niet alle veehouders weten hoe de klauwgezondheidsindex tot stand komt. Je schrikt van de soms geringe hoeveelheid klauwinformatie die erin opgenomen is, bijvoorbeeld bij jonge stieren.'

Vier dochters op drie bedrijven

Even een duik in de theorie: het GES baseert de klauwgezondheidsindex op zes klauwaandoeningen. Het gaat om de aandoeningen die het meest voorkomen en de hoogste erfelijkheidsgraad hebben. Dat zijn mortellaro, stinkpoot, zoolbloeding, zoolzweer, wittelijndefect en tyloom. Het GES krijgt gegevens van die aandoeningen via het programma Digiklauw. Klauwverzorgers van de Vereniging voor rundveepedicure (VvRVP) en de Agrarische Bedrijfsverzorging (AB) registreren in dat programma digitaal gegevens van bekapte koeien.

Om de betrouwbaarheid van de klauwgezondheidsindex te verhogen, gebruikt GES ook een aantal voor-

Albert Stoker: 'Beenwerk sluit niet aan bij levensduur'

'Productie, celgetal, vruchtbaarheid en klauwgezondheid. Aan die onderdelen schenken we op ons bedrijf de meeste aandacht in de fokkerij', vertelt Albert Stoker. 'Van die vier is klauwgezondheid misschien wel het belangrijkste. Klauwen vormen het fundament van de koe. Als koeien bijvoorbeeld een zoolweer hebben, kunnen ze niet goed lopen, vreten ze minder, daalt de melkgift en komt de vruchtbaarheid zwaar onder druk.'

Samen met zijn broer Klaas melkt Albert Stoker in Nij Beets 180 koeien. De fokker van Lucky Mike verdiepte zich het afgelopen jaar in de klauwgezondheidsindex. Aanleiding daarvoor vormde de klauwgezondheid van zijn Stadel en Stilstdochters. 'We hadden een paar Stadels die ik elke maand terugzag in de bekapbox vanwege mortellaro. Eerst dachten we dat het aan ons lag. Misschien gingen de koeien niet vaak genoeg door een voetbad.' Toen ontdekte Stoker de klauwgezondheidsfokwaarde van Stadel (94) en Stilist (110). 'Ik ben in

de stal meteen de Stilstdochters gaan bekijken. Hoewel de besmettingsdruk voor mortellaro bij ons redelijk hoog is, mankeerde er niets aan hun klauwen. Dat zette me aan het denken.'

Stoker dook verder in de cijfers. 'Ik vind dat de score voor beenwerk niet aansluit bij levensduur. Stieren met 110 beenwerk en een fokwaarde van meer dan 300 dagen levensduur vind je nauwelijks. Bij klauwgezondheid is het verband met levensduur duidelijker. Een mooi voorbeeld is Sneeky. Hij heeft 93 voor beenwerk en een onderbalk met weinig pluspunten. Maar hij scoort wel meer dan 400 dagen levensduur en 105 klauwgezondheid. Stieren als Support en CB Allen leggen het qua levensduur ruimschoots af tegen Sneeky, ondanks hun betere exterieur en beenwerk. Volgens mij is daar maar één oorzaak voor te vinden: hun matige klauwgezondheid. Koeien kunnen nog zulke droge benen hebben en er recht op staan, als de klauwen een zwakke plek zijn, heb je daar weinig aan.'

Stoker let bij zijn stierkeus daarom op de klauwgezondheid. 'We hebben twintig rietjes extra gekocht van Stilist. Ook Mascol zetten we opnieuw in. Met Support ben ik juist voorzichtig. Maar er is er natuurlijk een spanningsveld. We willen naast gezonde klauwen ook ruimte in het frame, een plus voor eiwit en een goede kruisligging.' De betrouwbaarheid van de index houdt Stoker goed in de gaten. 'Ik let wel op hoeveel dochters er bekappt zijn. Bij jonge stieren kun je er weinig mee.'

spellers. Het gaat om de beenkenmerken beenstand achteraan, beenstand zijaan, klauwhoek, beengebruik en beenwerk bovenbalk.

Behalve de klauwgezondheidsindex berekent het GES ook een fokwaarde per aandoening. In tabel 1 staan per aandoening de stieren die op dat onderdeel het beste en het minste scoren. Het gaat om stieren met minimaal 50 bekaptedochters en meer dan 75 procent betrouwbaarheid. Voor mortellaro scoort bijvoorbeeld Mascol heel goed, terwijl Taco juist op het gebied van zoolbloedingen een positieve bijdrage levert.

Zeker bij jonge stieren is het aantal bekaptedochters soms nog klein. Zo leveren vier dochters op drie bedrijven een bijdrage aan de klauwgezondheidsindex (109) van Havep Nano. Anders is dat bij een veelgebruikte stier als Kian. Zijn index (108) is gebaseerd op bekappingen van 3031 dochters op 535 bedrijven.

Bijdrage 240.000 bekappingen

Via een pda verwerken klauwverzorgers op dit moment op zo'n 1200 tot 1300 melkveebedrijven de klauwaandoeningen in Digiklauw, schat Martien van Bostelen, voorzitter van de Vereniging voor rundveepedicure. In het noorden en oosten van het land is het aantal deelnemers

aan Digiklauw relatief hoog. 'Alleen al de provincie Groningen telt 350 deelnemers', weet Van Bostelen, die de indruk heeft dat de deelname aan Digiklauw licht groeit. 'Steeds meer klauwverzorgers werken eraan mee, zowel vanuit de Agrarische Bedrijfsverzorging als zelfstandige klauwverzorgers. Ik merk dat ook dierenartsen en veevoeradviseurs deelname stimuleren. Veehouders krijgen zo een goed beeld van de klauwgezondheid. Meten is weten.'

In april 2011 droegen ongeveer 240.000 bekappingen bij aan de index klauwgezondheid. 'Het afgelopen jaar zijn er gegevens van circa 70.000 bekappingen bij gekomen van zo'n 100 tot 110 klauwverzorgers. Sinds april maken we in de fokwaardeschatting gebruik van genoominformatie, waardoor jonge stieren er informatie bij krijgen die gelijkstaat aan informatie van vijf tot tien bekaptedochters', zegt Mathijs van Pelt van Animal Evaluation Unit (AEU) van CRV die voor GES de fokwaardeschatting uitvoert.

Niet de gegevens van alle bekappingen in Digiklauw gaan mee in de berekening. Een van de selectie-eisen is dat op het moment van klauwverzorgen minimaal twintig procent van de aanwezige koeien op een melkveebedrijf bekappt is. 'Die ondergrens strookt niet met de moderne

manier van klauwverzorgen', signaleert Dotinga. 'Op steeds meer bedrijven komt de klauwverzorging één keer in de vier tot zes weken. Hij bekappt er bijvoorbeeld elke maand tien. Op een bedrijf van honderd koeien kom je dan niet aan twintig procent bekaptedochters.'

Het onderwerp heeft de aandacht van AEU, zegt Van Pelt. 'AEU gaat kijken of gegevens van deze koeien ook mee kunnen in de fokwaardeschatting om meer betrouwbare fokwaarden te schatten.'

Niet vrouwelijke kant vergeten

Met fokken op gezonde klauwen kunnen veehouders zeker een slag maken, stelt Martien van Bostelen vast. 'Het functioneren van een koe heeft voor tachtig procent met management te maken en voor twintig procent met fokkerij. Maar met die twintig procent begint het wel: fokkerij zorgt voor goed uitgangsmateriaal en een sterk koppel koeien.'

Vergeet niet naar de vrouwelijke kant te kijken, raadt Van Bostelen aan. 'Niet alleen de stier, ook de koe heeft invloed. Ik was pas bij de huldiging van een tientonner, op een bedrijf waar we al vanaf 2006 klauwaandoeningen digitaal registreren. Die tientonner had in al die jaren nooit een klauwaandoening gehad. Met zulke koeien wil je graag doorfokken.' |